

TRYGGE SAMFUNN

INFORMASJON OM TOTALFORSVARET NR 10 2020
REDAKTØR: JAN ERIK THORESEN

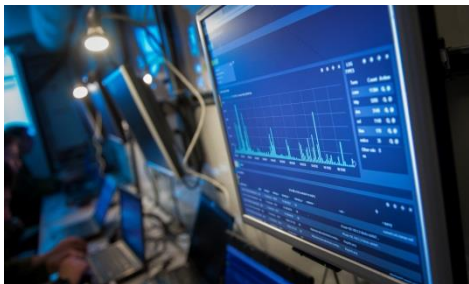

Foto: FMS

Nasjonal sikkerhetsmyndighet: Flere ber om veiledning

De siste årene har Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) sett en økning i antall bedrifter som tar kontakt for å få råd og veiledning om forebyggende sikkerhetsarbeid. I et intervju med NRK sier avdelingsdirektør, Frode Skaarnes, i NSM at det både gjelder bedrifter som er underlagt sikkerhetsloven, og blant dem som ikke er det.

- Vi tror det skyldes en økt bevissthet når det gjelder å ivareta de verdier man faktisk har, sier Skaarnes, som leder avdelingen for beskyttelse av grunnleggende nasjonale funksjoner. Han forklarer at NSM gir råd om hvordan selskaper som forvalter verdier som utenlandske makter kan være interessert i, skal beskytte seg. Det kan være bedrifter som støtter Forsvaret, og innkjøp i Forsvaret. Det samme gjelder forskning, utdanning og utvikling. Det er teknologibedrifter, leverandører til norsk forskningsindustri og andre bedrifter som har verdier en utenlandsk aktør kan være interessert i. Også direktør i Næringslivets sikkerhetsråd, Odin Johannessen, understreker hvor viktig det er med bevissthet rundt sikkerhetsarbeidet.

- Sikkerhet begynner med hver og en av oss. Det er kanskje fort gjort å tenke som så at «jeg sitter bare på litt informasjon, det kan ikke være så viktig». Men ressurssterke trusselaktører kan hente inn små deler av opplysninger og samle dem til et helhetlig bilde, forklarer Johannessen til NRK.

Hevder norsk suverenitet

- Som et norsk krigsskip skal vi være i stand til å forsvare hele Norge, også Svalbard, sier skipssjefen på KNM «Fridtjof Nansen», kommandørkaptein Ruben Grepne-Takle, da fregatten startet sitt Svalbardtokt. Starten gikk ved Sjøforsvarets hovedbase i Nord-Norge, Ramsund orlogsstasjon, og patruljerte deretter over Barentshavet hvor de fikk trent sammen med den amerikanske destroyeren USS «Roosevelt» før de seilte videre til Svalbard.

- Svalbardtoktet er viktig, ikke bare for å hevde norsk suverenitet, men også for å teste hvordan systemene og utstyret vårt fungerer i et slikt røft arktisk klima. I tillegg får mannskapet viktig kunnskap om sjømilitære operasjoner så langt nord. Dette er vesentlig både for Norge som «NATO i nord» og våre allierte, understreker Grepne-Takle. Det seiles oftere og lengre i nordområdene enn før.

Hele Sjøforsvaret er mer til stede i nord for å følge >>

Risikoreduserende tiltak mangler

Nødvendige risikoreduserende tiltak mangler ofte i norske virksomheter. Det gjør situasjonen unødvendig komplisert når man skal prøve å rydde opp etter å ha blitt usatt for dataangrep eller andre IKT-hendelser. NSM Nasjonalt cybersikkerhets-senter (NCSC) har kommet med noen anbefalinger for virksomheter basert på hendelser i inneværende år, men at de ikke representerer et helhetlig grunnlag for sikringstiltak. Tiltakene som mangler er ikke spesielt kompliserte eller kostbare å få på plass, men de må være der før en hendelse inntreffer. NCSC er opptatt av at alle virksomheter følger NSMs Grunnprinsipper versjon 2.0 for å beskytte datasystemer mot uautorisert tilgang, skade eller misbruk. Dette er helt essensielt for å ivareta god grunnsikring av digitale verdier.

Tiltakene ligger ute på www.nsm.no

med på russisk aktivitet på havet, i luften, eller under vann. Dette er ikke noe nytt eller unikt, men den nye normalsituasjonen, sier skipssjefen.

Hva med batterisikkerheten?

I vår digitale hverdag spiller batterier en viktig rolle, enten det er i mobiltelefonen eller laptopen. Samtidig som brukerne går rundt med et litium-ion batteri i lomma kommer det meldinger om en rekke uønskede hendelser i form av overoppheting og røykutvikling. Listen over registrerte uhell med litium-batterier er lang. I 2016 valgte Samsung å tilbakekalle en million eksemplarer av Samsung Galaxy Note 7. Årsaken var en produksjonsfeil som førte til kortslutning i batteriet.

Helge Weydahl er forsker ved FFI og leder sekretariatet for Norsk Forum for Batterisikkerhet (NFB). Han opplyser at litium-ion batterier har en brennbar elektrolytt (ledende væske), mens tradisjonelle batterier bruker en vannbasert elektrolytt. Dessuten frigjør de fleste litium-ion batterier oksygen internt hvis de blir kraftig overopphetet. Da kan de brenne, selv uten tilgang til luft.

- De fleste produsenter gjør grundige og gode tester, men ikke alle. Hvis vi skal bruke et batteri i en ubåt må vi gjøre egne tester for å være sikre. Da FFI utviklet batteriet til den ubemannede undervannsfarkosten Hugin måtte vi teste at sikkerhetsmekanismene vi hadde lagt inn fungerte. Litium-ion batterier kan være aktuelle for de nye ubåtene Norge skal kjøpe. FFI er med på å utrede og teste.

Blant medlemmene i NBF finner vi bl.a. Statoil, Kripos og Forsvaret.

Medisinsk beredskap: - Norge må investere mer

I Tidsskrift for Den norske legeforening slår foreningens president, Marit Hermansen, til lyd for at Norge må bli mer selvforsynte med medisiner, smittevernutstyr og vaksiner.

Foto: Marit Hermansen /Legeforeningen

- Beredskap koster, men dårlig beredskap koster enda mer. Da koronapandemien for alvor kom til Norge i mars innførte regjeringen de mest inngripende tiltakene vi har hatt i fredstid. Grunnen var blant annet for ikke å overbelaste helsevesenet som ikke ville tålt et massivt antall intensivpasienter. Evalueringen av hvordan regjeringen og helsetjenesten har håndtert situasjonen blir viktig. Men det er like viktig å se på prioriteringene av helsetjenesten før pandemien brøt ut. Vi kan trygt si at vi manglet mye og var for dårlig forberedt, sier president Hermansen.

Hun får støtte av daglig leder i legemiddelprodusenten, Curida, Leif Rune Skymo. Han understreker at den politiske viljen om at Norge skal være mer selvforsynte med legemidler går over til handling.

Vinter i fjellet: Koronapandemien kan svekke beredskapen

Røde Kors opplyser at flere av lokallagene sliter økonomisk som følge av avlyste arrangementer. Lederen for Sandnes Røde Kors Hjelpekorps, Rune Larsen, karakteriserer situasjonen som alvorlig. Den populære fjellkommunen Sirdal har fram til i vinter hatt to snøskutere stasjonert på Sinnes. Disse har vært viktige i en rekke leteaksjoner, men høye krav til redningsutstyr har gjort at de har blitt for gamle.

Hele Røde Kors-organisasjonen i Norge har tapt om lag 100 millioner kroner. Nær halvparten av dette tapet har lokallagene hatt.

Foto: Skredøvelse Sirdal/sirdalmedia.no

Kommunikasjonsdirektør i Røde Kors, Øistein Mjærum, opplyser til nrk.no at mye av inntektstapet vil bli utbetalt gjennom regjeringens krisepakker og gjennom interne ordninger.

- Men støtte- og kompensasjonsordningene vil ikke dekke tapet helt. Dette kan føre til utfordringer med fornyelse av utstyr. På kort sikt vil lokallagene klare å opprettholde beredskapen, men allerede neste år kan dette få konsekvenser. Det kan være at de ikke får fornyet slitt utstyr og det kan bli utfordringer med å få trent opp nytt mannskap eller å kurse dem som trenger det, sier Mjærum.